

Tauw

Herinrichting Ds. Ulferslaan 25-29 Tienhoven - Natuurtoets en Voortoets

Toetsing aan de Wet natuurbescherming

18 december 2019

Verantwoording

Titel	Herinrichting Ds. Ulferslaan 25-29 Tienhoven - Natuurtoets en Voortoets
Opdrachtgever	Gemeente Stichtse Vecht
Projectleider	Tim Vaessen
Auteur(s)	Nils Rutjes
Tweede lezer	Adrie van Hooff
Uitvoering meet- en inspectiewerk	Nils Rutjes
Projectnummer	1273786
Aantal pagina's	40
Datum	18 december 2019
Handtekening	Ontbreekt in verband met digitale verwerking. Dit rapport is aantoonbaar vrijgegeven.

Colofon

Tauw bv
Australiëlaan 5
Postbus 3015
3502 GA Utrecht
T +31 30 28 24 82 4
E info.utrecht@tauw.com

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Doel	5
1.2	Wetgeving	5
1.3	Te beschouwen onderdelen Wnb	5
1.4	Werkwijze	6
1.5	Kwaliteit	6
1.6	Uitgangspunten	7
1.7	Leeswijzer	7
2	Huidige situatie en beoogde ontwikkeling	8
2.1	Huidige situatie	8
2.2	Beoogde ontwikkeling	10
3	Wettelijk kader	12
3.1	Wet natuurbescherming	12
3.2	Bescherming Natura 2000-gebieden	12
4	Natura 2000-gebieden	13
4.1	Relevante Natura 2000-gebieden	13
4.2	Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen	14
4.2.1	Inleiding	14
4.2.2	Habitattypen	14
4.2.3	Habitatrichtlijnsoorten	15
4.2.4	Vogelrichtlijnsoorten: broedende vogelsoorten	15
4.2.5	Vogelrichtlijnsoorten: niet-broedende vogelsoorten	16
5	Relevante effecten	17
5.1	Afkadering effecten	17
5.2	Oppervlakteverlies en versnippering	17
5.3	Effecten door stikstofdepositie	17
5.4	Verdroging	18
5.5	Verontreiniging	18
5.6	Verstoring door geluid	18
5.7	Verstoring door licht	19

5.8	Verstoring door trilling	19
5.9	Optische verstoring	19
5.10	Verstoring door mechanische effecten.....	20
5.11	Conclusie relevante effecten.....	20
6	Soortenbescherming	21
6.1	Beschermingsregime en bepalingen.....	21
6.2	Vrijstellingen.....	21
6.3	Zorgplicht	21
6.4	Literatuuronderzoek	23
6.5	Effecten	23
6.5.1	Flora.....	23
6.5.2	Grondgebonden zoogdieren	23
6.5.3	Vleermuizen	24
6.5.4	Broedvogels	27
6.5.5	Amfibieën	31
6.5.6	Reptielen.....	33
6.5.7	Vissen	33
6.5.8	Vlinders, libellen, kevers en weekdieren.....	33
7	Conclusies en aanbevelingen.....	35
8	Literatuur	37
Bijlage 1	Groene kaart - begrenzing bebouwde kom Wnb onderdeel houtopstanden.....	38
Bijlage 2	Groene kaart - Tienhoven	39
Bijlage 3	Gevoeligheid aangewezen soorten N2000-gebied Oostelijke Vechtplassen.....	40

1 Inleiding

Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over het doel van de toetsing, de relevante natuurwetgeving, de wijze van kwaliteitsborging en de uitgangspunten voor toetsing.

1.1 Doel

In opdracht van de gemeente Stichtse Vecht heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) in verband met de geplande herinrichting van de Ds. Ulferslaan 25-29 in Tienhoven. De geplande herinrichting kan alleen doorgaan als de voorgenomen ingrepen niet in strijd zijn met de natuurwetgeving, of als de benodigde ontheffingen en/of vergunningen kunnen worden verleend. Dit rapport beschrijft de mogelijke effecten van de voorgenomen ingrepen op Natura 2000-gebieden en op de door de Wnb beschermde soorten.

In de rapportage volgt antwoord op de volgende vragen:

- Welke onderdelen van de Wnb zijn van belang?
- In hoeverre zijn de voorgenomen ingrepen (mogelijk) strijdig met de Wnb?
- Zijn maatregelen en/of een ontheffing/vergunning nodig?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Wetgeving

Het beschermingsregime van de Wnb gaat uit van het 'nee, tenzij-principe'. Dit betekent dat de genoemde verbodsbepalingen in de Wnb voor bescherming van gebieden, soorten en houtopstanden altijd gelden. Het afwijken hiervan is alleen onder voorwaarden toegestaan. Zo kan het veroorzaken van bepaalde effecten in Natura 2000-gebieden alleen met een vergunning als bedoeld in de Wnb en kunnen alleen met een Wnb-ontheffing bepaalde verbodsbepalingen die betrekking hebben op beschermde soorten worden overtreden. Aan zowel een vergunning als een ontheffing kunnen voorschriften zijn verbonden die uiteraard moeten worden nageleefd. Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Utrecht is bevoegd gezag voor het verlenen van toestemming door middel van een vergunning, ontheffing of vrijstelling.

1.3 Te beschouwen onderdelen Wnb

De gebieden- en soortenbescherming zijn onderdelen van de Wnb waaraan in dit geval getoetst moet worden. Voor de bescherming van Natura 2000-gebieden is toetsing van de mogelijke effecten op instandhoudingsdoelstellingen van belang. Gebiedenbescherming in de zin van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) wordt gewaarborgd door het Besluit Algemene Regels Ruimtelijke Ordening (Barro). Toetsing van de effecten aan het Barro is niet van toepassing, omdat het plangebied niet is gelegen in het NNN van de provincie Utrecht. De geplande herinrichting leidt niet tot een vermindering van de oppervlakte van het NNN of een afname van de samenhang van de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN.

De verplichte kapmelding en herplantplicht op grond van de Wnb is van toepassing op bomen die gekapt worden buiten de zogeheten 'bebouwde kom houtopstanden'. In 2015 heeft de gemeente Stichtse Vecht een besluit genomen over de begrenzing van de 'bebouwde kom houtopstanden'. De gemeente heeft de begrenzing hiervan vastgelegd in de Groene kaart (zie bijlage 1). Het plangebied ligt buiten de 'bebouwde kom houtopstanden'. Een toetsing aan het Wnb onderdeel houtopstanden is echter niet nodig. Er wordt namelijk geen zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend op een grondgebied van minimaal 1000m² verwijderd of een rijbeplanting van 20 bomen of meer geheel of gedeeltelijk gerooid. Het is ook niet nodig om een omgevingsvergunning aan te vragen. Er staan in het plangebied geen monumentale bomen of bomen die onderdeel uitmaken van een door de gemeente Stichtse Vecht aangewezen groenstructuur (zie bijlage 2). Er is geen sprake van velling van een beschermde boom/houtopstand, zoals omschreven in de Bomenverordening Stichtse Vecht 2015.

1.4 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten is bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data;
- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF);
- Natuurkaart van Tauw (<https://www.tauw.nl/op-welk-gebied/ecologie/ecoviewer.html>);
- Een oriënterend veldbezoek op 3 december 2019.

Het doel van de literatuurstudie is om na te gaan welke beschermde soorten en gebieden in of in de omgeving van het plangebied kunnen voorkomen. De ecooloog controleert tijdens het oriënterende veldbezoek of de locatie en de directe omgeving voldoet aan de eisen die soorten aan hun leefomgeving stellen. Ook kijkt de ecooloog naar aanwijzingen van de aanwezigheid (zichtwaarnemingen en sporen van terreingebruik, zoals holen, uitwerpselen, haren, prooi- of voedselresten).

Daarnaast worden de potentiële effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden bepaald in een 'Voortoets'. Op basis van de bij Tauw aanwezige expertise en beschikbare literatuur wordt een uitspraak gedaan of het optreden van al dan niet significante effecten kan worden uitgesloten. Is er met zekerheid geen sprake van negatieve effecten op het Natura 2000-gebied, dan is geen vergunning noodzakelijk. Wanneer uit de voortoets blijkt dat effecten op de instandhoudingsdoelstellingen niet zijn uit te sluiten, dan is een passende beoordeling noodzakelijk.

1.5 Kwaliteit

Tauw garandeert dat alle relevante beschermde gebieden bij het ecologisch onderzoek zijn betrokken. Door inzet van deskundige ecologen en landelijk geaccepteerde onderzoeksmethodes wordt de kwaliteit van het onderzoek zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advies geven en ecologisch onderzoek verrichten. Een volledige garantie over de aanwezigheid van beschermde soorten is echter niet te geven.

1.6 Uitgangspunten

De volgende uitgangspunten zijn van toepassing:

- De planning is om in het derde kwartaal 2020 de planologische procedure te hebben afgerond en te starten met de bouw;
- Het dorps huis, de gymzaal en het leegstaande deel van het schoolgebouw worden gesloopt om plaats te maken voor nieuwbouw;
- Het voornemen is om de watergangen aangrenzend en rondom het plangebied in stand te houden. Tussen de nieuwbouwwoningen en de sportvelden moet waarschijnlijk een damwand bij de sloot worden geplaatst;
- Er worden enkele bomen gerooid (zie paragraaf 2.2);
- De groene haag langs het schoolgebouw blijft behouden.

1.7 Leeswijzer

Dit rapport beschrijft eerst in hoofdstuk 2 de huidige situatie en de beoogde ontwikkeling. Daarna wordt, in hoofdstuk 3, het wettelijk kader van de Wnb beschreven. In de hoofdstukken 4-6 worden de mogelijke effecten op Natura 2000-gebieden uitgewerkt. In hoofdstuk 4 worden daartoe eerst de voor dit onderzoek relevante Natura 2000-gebieden geselecteerd. Naast het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen zijn er nog meer gebieden met de status Natura 2000-gebied die mogelijk óók door de voorgenomen ingrepen geschaad zouden kunnen worden.

Overigens zijn niet alle aangewezen soorten en habitattypen gevoelig voor de voorgenomen ingrepen. Ook komen niet alle soorten en habitattypen in de omgeving van het plangebied voor. Er is om die reden eerst in hoofdstuk 4 een selectie gemaakt van de voor dit onderzoek relevante soorten en habitattypen in Natura 2000-gebieden. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 uitvoerig ingegaan op de effecten van de voorgenomen ingrepen.

Er zijn verschillende manieren waarop activiteiten schade zouden kunnen toebrengen aan de natuur. Voor iedere storingsfactor wordt aangegeven welke van de soorten en habitattypen daarvoor gevoelig kunnen zijn en wat de effecten zijn. Elke paragraaf sluit af met een conclusie. Effecten die nader getoetst dienen te worden zijn beschreven in hoofdstuk 6. Vervolgens worden in hoofdstuk 7 de mogelijke effecten van de voorgenomen ingrepen op beschermde soorten beschreven. Tot slot worden in hoofdstuk 8 de conclusies en aanbevelingen omschreven.

2 Huidige situatie en beoogde ontwikkeling

Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de huidige situatie, de beoogde ontwikkeling en de voorgenomen ingrepen.

2.1 Huidige situatie

Figuur 2.1 toont de ligging van het plangebied. Het gaat om het schoolterrein aan de Ds. Ulferslaan 25-29 in Tienhoven in de provincie Utrecht. Het plangebied ligt op de overgangszone tussen de bebouwde kom en het agrarisch gebied. Het betreft een terrein met een schoolgebouw, een dorps huis met gymzaal, fietsenstallingen, enkele bomen, een grasveld en een verhard schoolplein. Het plangebied wordt aan de westzijde omsloten door een voetbalveld. Tussen het voetbalveld en het plangebied loopt een ondiepe watergang/greppel met daarlangs een groenstrook met enkele bomen en struikachtige beplanting. Aan de oostzijde van het plangebied loopt een watergang. Tussen deze watergang en het plangebied loopt een haag van ongeveer 80 meter lang en maximaal één meter breed. Figuur 2.2 geeft een impressie van de gebouwen in het plangebied. Figuur 2.3 geeft een impressie van de omgeving in en rondom het plangebied.

Figuur 2.1: De Ligging van het plangebied (rood) aan de Ds. Ulferslaan 25-29 in Tienhoven in de provincie Utrecht.

Figuur 2.2: Impressie van de gebouwen in het plangebied. A=Gymzaal, B=Schoolplein en dorpshuis; C=ingang gymzaal; D= schoolgebouw.

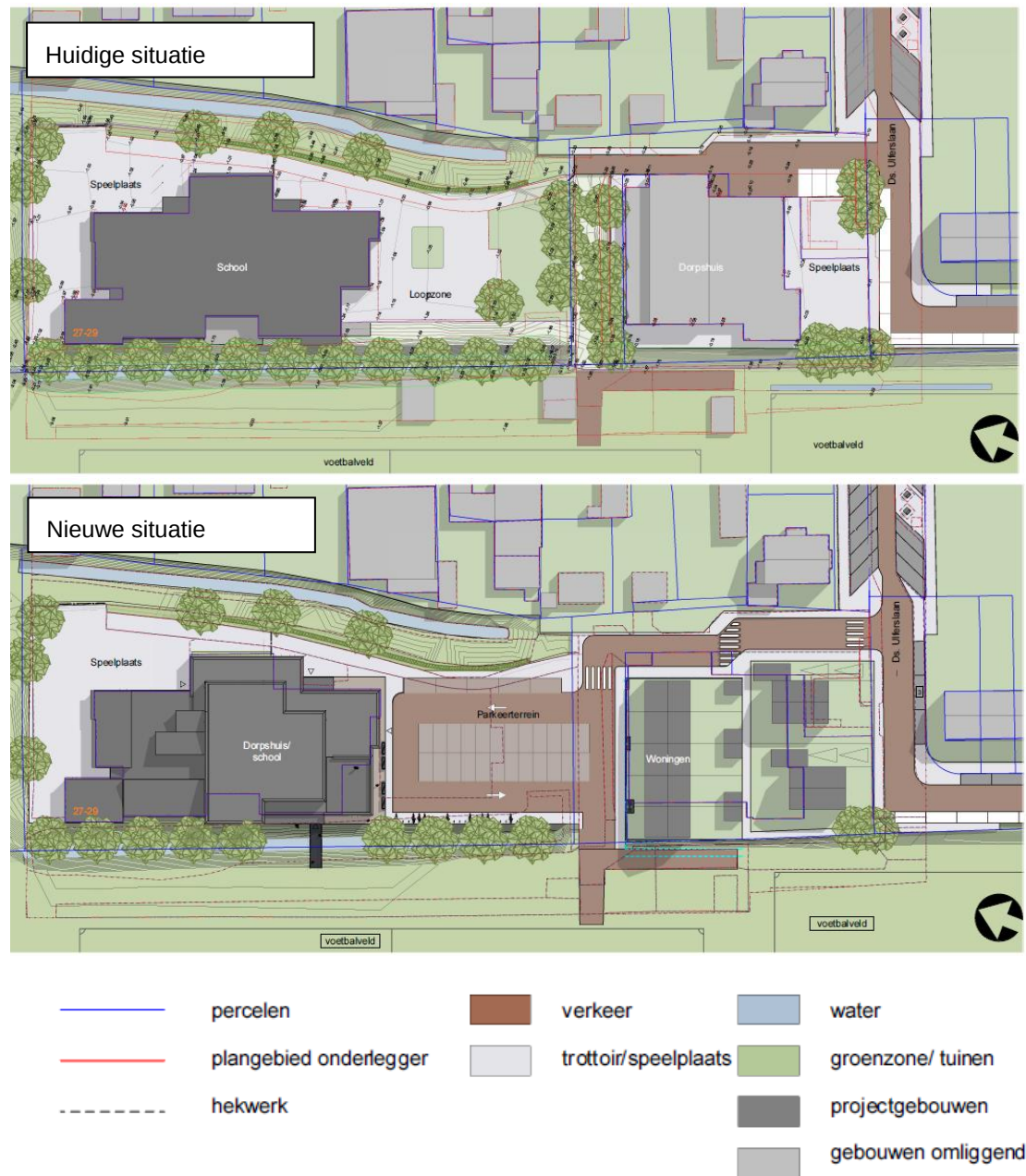
Figuur 2.3: Impressie van de omgeving in en rondom het plangebied. A=Omgeving ten noorden van, maar buiten het plangebied; B=Schoolplein en grasveld in het midden van het plangebied; C=Loopzone en haag aan de oostzijde van het plangebied; D= Ondiepe watergang/greppel met groenstrook tussen het plangebied en het voetbalveld.

2.2 Beoogde ontwikkeling

De gemeente Stichtse Vecht is voornemens om het terrein aan de Ds. Ulferslaan 25-29 te herinrichten. De plannen voor herontwikkeling zijn opgesteld in samenwerking met basisschool de Klaroen, de Bewonersvereniging Tienhoven & Oud Maarsseveen, stichting dorps huis De Veenkluit en haar gebruikers. Het gehele leegstaande schoolgebouw, het dorps huis en de gymzaal zullen gesloopt worden. Op huidige locatie van het schoolgebouw komt een nieuw gebouw, waarin ook het dorps huis gevestigd zal zijn (zie figuur 2.4). Op de huidige locatie van het dorps huis en de gymzaal worden nieuwbouwwoningen gerealiseerd. De open zone tussen de huidige gebouwen zal worden getransformeerd tot parkeerterrein. Om de ontwikkelingen mogelijk te maken zullen enkele bomen worden gerooid. De watergangen worden in principe in stand gehouden, maar ter hoogte van de nieuwe woningen zal waarschijnlijk een damwand bij de greppel moeten worden geplaatst. Figuur 2.5 geeft een impressie van de nieuwe situatie ten opzichte van de huidige situatie.

Figuur 2.4: Impressie van het nieuwe schoolgebouw inclusief dorps huis in het plangebied.

Figuur 2.5: Voorontwerp van 26 september 2019 van de nieuwe situatie in het plangebied (onder) ten opzichte van de huidige situatie (boven).

3 Wettelijk kader

In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de Wet natuurbescherming en de gevolgen van de wet voor de beoogde ontwikkeling.

3.1 Wet natuurbescherming

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wnb) in werking. De Wnb is het wettelijke stelsel voor bescherming van gebieden, soorten en houtopstanden. Het beschermingsregime van de Wnb gaat uit van het 'nee, tenzij-principe'. Dit betekent dat de genoemde verbodsbepalingen in de Wnb voor bescherming van gebieden, soorten en houtopstanden altijd gelden. Het afwijken hiervan is alleen onder voorwaarden toegestaan. Het college van Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Utrecht is het bevoegd gezag voor het verlenen van toestemming door middel van een vergunning, ontheffing of vrijstelling.

3.2 Bescherming Natura 2000-gebieden

Een plan kan alleen worden vastgesteld indien er afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten geen sprake is van significante effecten op Natura 2000-gebieden. Dat vloeit voort uit artikel 2.7, eerste lid van de Wnb:

Een bestuursorgaan stelt een plan dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, uitsluitend vast indien is voldaan aan artikel 2.8, met uitzondering van het negende lid.

De beoogde ontwikkeling moet – in de zin van de Wnb – beschouwd worden als 'plan'. Plannen kunnen alleen worden vastgesteld indien er geen gevolgen zijn voor de instandhoudingsdoelstellingen in Natura 2000-gebieden. In deze Voortoets wordt dan ook nagegaan of het plan gevolgen kan hebben voor Natura 2000-gebieden, en zo ja welke gevolgen.

Indien significante gevolgen niet kunnen worden uitgesloten dient op basis van artikel 2.8, eerste lid, een passende beoordeling te worden gemaakt van de gevolgen voor het Natura 2000-gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen voor dat gebied (artikel 2.8, eerste lid van de Wnb).

De Voortoets heeft als doel te bepalen of een passende beoordeling noodzakelijk is.

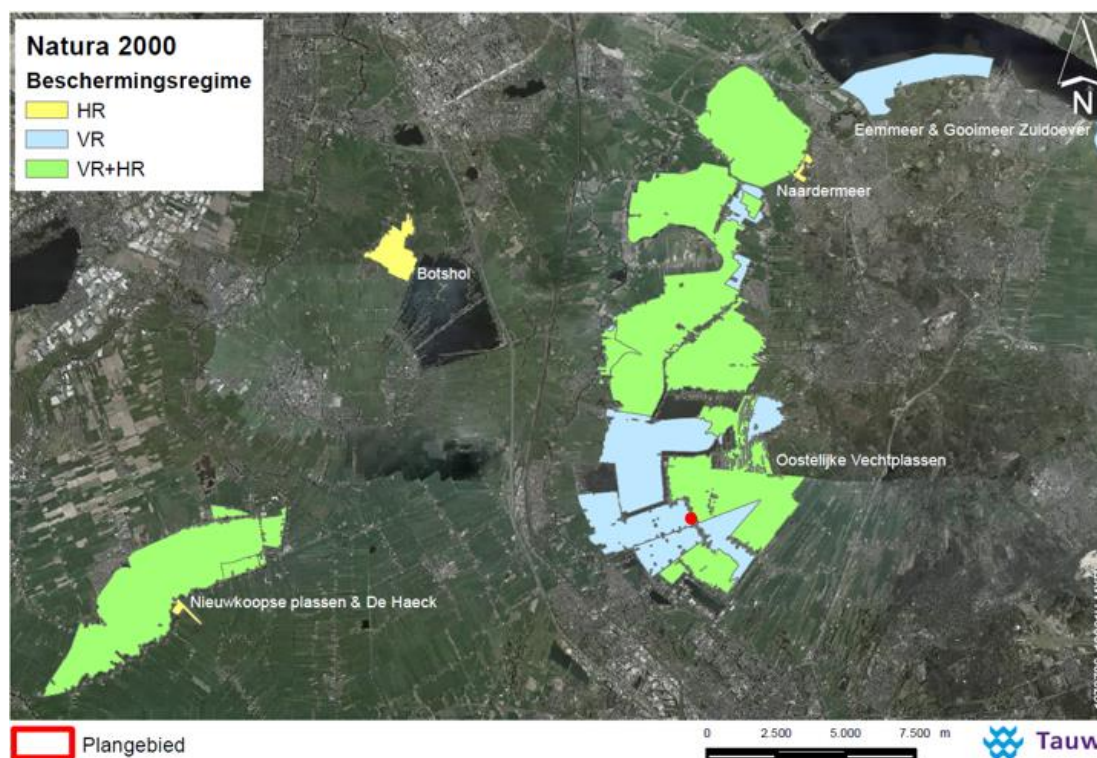
4 Natura 2000-gebieden

In dit hoofdstuk worden de Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied beschreven die mogelijk door de ontwikkeling geschaad kunnen worden.

4.1 Relevante Natura 2000-gebieden

Het plangebied grenst aan het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen. Effecten zijn niet op voorhand uitgesloten. In de ruimere omgeving van het plangebied zijn naast het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen nog enkele andere Natura 2000-gebieden te vinden. Het betreft Nieuwkoopse Plassen & De Haack, Botshol, Naardermeer en Eemmeer & Gooimeer Zuidoever. De mogelijke effecten op deze gebieden zijn, gelet op de afstand, beperkt tot stikstofdepositie.

Samengevat is een volledige effectenanalyse nodig voor het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen. In de volgende paragraaf worden de doelen voor dit Natura 2000-gebied toegelicht. Voor alle overige Natura 2000-gebieden is alleen een analyse nodig m.b.t. stikstofdepositie, deze gebieden blijven in dit hoofdstuk buiten beschouwing.

Figuur 4.1: De ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden in de omgeving.

4.2 Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen

4.2.1 Inleiding

De Oostelijke Vechtplassen bestaat uit een reeks van laagveengebieden tussen de Vecht en de oostrand van de Utrechtse Heuvelrug. In het gebied bevinden zich door turfwinning ontstane meren en plassen, meest met een zandgrond, sommige aanzienlijk verdiept door zandwinning. De combinatie van rivierinvloeden en invloeden van het watersysteem van de zandgronden heeft een rijke afwisseling van typen moeras en moerasvegetatie doen ontstaan. In het gebied zijn twee belangrijke gradiënten te onderscheiden: van noord naar zuid loopt een gradiënt van meer gesloten gebied (bos) naar meer open landschap (grasland, trilveen en rietland), terwijl van west naar oost een gradiënt is te zien van toenemende kwel.

Het gebied Oostelijke Vechtplassen is in juni 2013 definitief aangewezen. Het Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen omvat Habitatrichtlijngebieden en Vogelrichtlijngebieden. Het besluit tot aanwijzing van Oostelijke Vechtplassen is tussentijds gewijzigd. De bekendmaking van het wijzigingsbesluit is in april 2015 gepubliceerd in de Staatscourant. Dit besluit behelst een grenswijziging van het Natura 2000-gebied ter hoogte van de Nieuw-Loosdrechtsedijk 2017A te Loosdrecht. De grenswijziging betreft een verkleining van het Natura 2000-gebied van 0,29 ha.

4.2.2 Habitattypen

Het Natura 2000-gebied is gedeeltelijk aangewezen als Habitatrichtlijngebied. In dit deel gelden de volgende doelen voor habitattypen.

Tabel 4.1: Aangewezen Habitattypen.

Habitatype	Landelijke staat van instandhouding	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H3140 - Kranswierwateren	-	>	>
H3150 - Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	-	>	>
H4010B - Vochtige heiden (laagveengebied)	-	=	=
H6410 - Blauwgraslanden	- -	=	>
H6430A - Ruigten en zomen (Moerasspirea)	+	=	=
H6430B - Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	-	=	=
H7140A - Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	--	>	>
H7140B - Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	-	>	>
H7210 - *Galigaanmoerassen	-	>	>
H91D0 - *Hoogveenbossen	-	=	=

4.2.3 Habitatrichtlijnsoorten

Het Natura 2000-gebied is gedeeltelijk aangewezen als Habitatrichtlijngebied. In dit deel gelden de volgende doelen voor habitatsoorten.

Tabel 4.2: Aangewezen Habitatsoorten.

Habitatsoort	Landelijke staat van instandhouding	Doelstelling omvang leefgebied	Doelstelling kwaliteit leefgebied	Doelstelling populatie
H1016 - Zeggekorfslak	--	=	=	=
H1042 - Gevlekte witsnuitlibel	--	>	>	>
H 1082 - Gestreepte waterroofkever	--	>	>	>
H1134 - Bittervoorn	-	=	=	=
H1145 - Grote modderkruiper	-	=	=	=
H1149 - Kleine modderkruiper	+	=	=	=
H1163 - Rivierdonderpad	-	=	=	=
H1318 - Meervleermuis	-	=	=	=
H1340 - Noordse woelmuis	--	>	>	>
H1903 - Groenknolorchis	--	=	=	=
H4056 - Platte schijfhoren	-	=	=	=

4.2.4 Vogelrichtlijnsoorten: broedende vogelsoorten

Het Natura 2000-gebied is aangewezen vanwege de waarde voor de volgende broedende vogelsoorten.

Tabel 4.3: Aangewezen broedvogelsoorten.

Broedvogelsoort	Landelijke staat van instandhouding	Doelstelling omvang leefgebied	Doelstelling kwaliteit leefgebied	Omvang populatie
A021 - Roerdomp	--	>	>	5
A022 - Woudaapje	--	>	>	10
A029 - Purperreiger	--	=	=	50
A119 - Porseleinhoen	--	=	=	8
A197 - Zwarte Stern	--	>	>	110
A229 - IJsvogel	+	=	=	10
A292 - Snor	--	=	=	150
A295 - Rietzanger	-	=	=	880
A298 - Grote karekiet	--	=	=	50

4.2.5 Vogelrichtlijnsoorten: niet-broedende vogelsoorten

Het Natura 2000-gebied is aangewezen vanwege de waarde voor de volgende niet-broedende vogelsoorten.

Tabel 4.4: Aangewezen niet-broedvogelsoorten.

Niet-broedvogelsoort	Landelijke staat van instandhouding	Doelstelling omvang leefgebied	Doelstelling kwaliteit leefgebied	Omvang populatie
A017 - Aalscholver	+	=	=	Behoud
A041 - Kolgans	+	=	=	920
A043 - Grauwe Gans	+	=	=	1200
A050 - Smient	+	=	=	2800
A051 - Krakeend	+	=	=	40
A056 - Slobeend	+	=	=	80
A059 - Tafeleend	--	=	=	120
A068 - Nonnetje	-	=	=	20

5 Relevante effecten

5.1 Afkadering effecten

Ruimtelijke ontwikkelingen kunnen effect hebben op natuurwaarden in Natura 2000-gebieden als gevolg van diverse storingsfactoren. Voor de herinrichting van de Ds. Ulferslaan 25-29 in Tienhoven zijn onderstaande storingsfactoren relevant om te toetsen:

- Oppervlakteverlies
- Versnippering
- Effecten door stikstofdepositie
- Verdroging
- Verontreiniging
- Verstoring door geluid
- Verstoring door licht
- Verstoring door trilling
- Optische verstoring
- Verstoring door mechanische effecten

Niet elke soort en niet elk habitatype is in gelijke mate gevoelig voor bovenstaande storingsfactoren. In het navolgende wordt per storingsfactor nagegaan welke effecten op soorten of habitatypen optreden als gevolg van de voorgenomen ingrepen. In de effectenanalyse zijn alle soorten en habitatypen betrokken waarvan op basis van de effectenindicator vast staat dat deze gevoelig tot zeer gevoelig zijn voor een bepaalde storingsfactor, of waarvan de gevoeligheid nog onbekend is (zie bijlage 3).

5.2 Oppervlakteverlies en versnippering

Omdat er geen sprake is van fysiek ruimtebeslag op gebieden die onderdeel uitmaken van het Natura 2000-netwerk is een effect in de vorm van oppervlakteverlies en versnippering op voorhand uitgesloten. Deze effecten zijn daarom verder in de rapportage buiten beschouwing gelaten.

5.3 Effecten door stikstofdepositie

Stikstofdepositie kan leiden tot verzuring en/of vermesting van de bodem. Om het effect van de toename van stikstofdepositie te bepalen is een stikstofberekening noodzakelijk. Na uitspraak van de Raad van State omtrent het Programma Aanpak Stikstof (PAS) zijn het PAS (als toetsingskader voor plannen en projecten) en de daarbij behorende passende beoordeling vervallen (ECLI:NL:RVS:2019:1603, d.d. 29-5-2019 en ECLI:NL:RVS:2019:1604, d.d. 29-5-2019). De door het PAS ontwikkelde rekentool is inmiddels ge-updatet tot een rekeninstrument zonder de 'PAS beleidskaders'. Om effecten door stikstofdepositie te bepalen dient een berekening te worden uitgevoerd met de rekentool AERIUS Calculator versie 2019. Op basis van de resultaten van de AERIUS berekening kan worden geconcludeerd of er sprake is van effecten als gevolg van stikstofdepositie. Een nadere analyse naar effecten van stikstofdepositie is noodzakelijk.

5.4 Verdroging

Verdroging uit zich in lagere grondwaterstanden en/of afnemende kwel. De actuele grondwaterstand is zo lager dan de gewenste/benodigde grondwaterstand. Een verandering in de grondwaterstand en soms ook kwaliteit van het grondwater kan leiden tot een verandering in de soortensamenstelling en op langere termijn van beschermde habitattypen (Synbiosys, 2019).

Er gaat tijdens de aanleg- en gebruikersfase geen bemaling of grondwateronttrekking plaatsvinden. Er is dus geen sprake van veranderingen in de waterhuishouding in (de omgeving van) het plangebied. Negatieve effecten als gevolg van verdroging zijn uit te sluiten. Aangezien geen negatieve effecten optreden, is een cumulatief negatief effect met andere activiteiten eveneens uitgesloten. Een nadere analyse naar effecten door verdroging is niet nodig.

5.5 Verontreiniging

Er is sprake van verontreiniging als er verhoogde concentraties van stoffen in een gebied voorkomen, die onder natuurlijke omstandigheden niet of in zeer lage concentraties aanwezig zijn. Vrijwel alle soorten en habitattypen reageren op verontreiniging. Afhankelijk van de concentratie en duur van de verontreiniging zijn alle habitattypen en soorten gevoelig en kan verontreiniging leiden tot verandering in de soortensamenstelling (Synbiosys, 2019).

Er zullen, zowel tijdens de aanleg- als gebruiksfase, geen gebiedsvreemde stoffen anders dan bedoeld voor de nieuwbouw, in het gebied achterblijven. Negatieve effecten als gevolg van verontreiniging zijn uit te sluiten. Een cumulatief effect is daarom eveneens uitgesloten. Een nadere analyse naar verontreiniging is niet nodig.

5.6 Verstoring door geluid

Verstoring door geluid wordt veroorzaakt door onnatuurlijke geluidsbronnen. Dit kan een permanente geluidsbelasting zijn, zoals wegverkeer of een tijdelijke zoals bij evenementen. Geluid kan ver dragen waardoor ook verder van de bron een verstorend effect kan optreden op aanwezige soorten. De mate van verstoring is afhankelijk van het achtergrondgeluid en de duur, frequentie en sterkte van de geluidsbron zelf. Verstoring door geluid kan leiden tot stress en/of vluchtgedrag van individuen. Dit kan vervolgens weer leiden tot het verlaten van leefgebied. In bepaalde gevallen kan ook gewenning optreden, in het bijzonder bij continu geluid (Synbiosys, 2019).

Er is geen sprake van permanente toename in geluidsbelasting in de nieuwe situatie. Tijdens de aanlegfase wordt tijdelijk gebruik gemaakt van mobiele werktuigen, zoals graafmachines en vrachtwagens, die geluid produceren evenals het plaatsen van de heipalen. Uit het veldbezoek, nader omschreven in de toetsing soortenbescherming, blijkt de omgeving rondom het plangebied ongeschikt voor de habitatrictlijnsoorten die gevoelig zijn voor geluid. De omgeving is evenmin geschikt als broedgebied voor de aangewezen broedvogelsoorten. De graslanden in de omgeving van het plangebied is voor verschillende niet-broedvogels (ganzen en smient) geschikt als foerageergebied. In de huidige situatie vindt echter al verstoring plaats door menselijke activiteiten in het bebouwd gebied. Een verstorend effect door de werkzaamheden wordt daarom niet verwacht.

Bovendien is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig waar de vogels naar kunnen uitwijken. Een significante verstoring van niet-broedvogels is daarom uitgesloten. Er zijn geen andere activiteiten die mogelijk cumulatief tot een significante verstoring kunnen leiden. Significante verstoring op Vogelrichtlijnsoorten en Habitatrichtlijnsoorten als gevolg van geluid zijn uit te sluiten. Een nadere analyse naar geluidverstoring is niet nodig.

5.7 Verstoring door licht

Onder lichtverstoring wordt verstoring verstaan door kunstmatige lichtbronnen, zoals licht uit woonwijken en industrieterreinen, glastuinbouw et cetera. Kunstmatige verlichting van de nachtelijke omgeving kan tot verstoring van het normale gedrag van soorten leiden. Met name schemer- en nachtactieve dieren kunnen last hebben van verstoring door licht, doordat zij aangetrokken of juist verdreven worden door de lichtbron. Hierdoor raakt bijvoorbeeld hun ritme ontregeld of worden de verlichte delen van het leefgebied door de dieren vermeden (Synbiosys, 2018).

Het plangebied is omsloten door woonhuizen en sportvelden. Hier is al sprake van uitstraling van licht richting het Natura 2000-gebied en dus een zekere mate van lichtverstoring aanwezig. Het vervangen van bestaande bouw door nieuwbouw, in een omgeving waar al lichtuitstraling van gelijkwaardige intensiteit aanwezig is, leidt naar verwachting niet tot toename in lichtverstoring. Significante negatieve effecten met betrekking tot lichtverstoring zijn op voorhand uit te sluiten.

5.8 Verstoring door trilling

Van trillingen in bodem en water is sprake wanneer deze door menselijke activiteiten worden veroorzaakt. Voorbeelden hiervan zijn boren, heien, draaien van rotorbladen, etc. Trilling kan leiden tot verstoring van het natuurlijk gedrag van soorten. Hierbij kunnen individuen tijdelijk of permanent verdreven worden uit hun leefgebied. Over het daadwerkelijke effect van trilling is nog zeer weinig bekend (Synbiosys, 2018).

Trillingen binnen het plangebied zijn hoofdzakelijk te verwachten tijdens de aanlegfase. Hierbij zijn heiwerkzaamheden, dumpers, kranen en shovels te verwachten. Een aantal habitatrichtlijnsoorten is (zeer) gevoelig voor trillingen. Dit zijn bittervoorn, grote modderkruiper, kleine modderkruiper, meervleermuis, rivierdonderpad en zeggekorfslak. Trillingen dempen in de grond op korte afstand uit en zijn binnen den grenzen van het Habitatrichtlijngebied van het Natura 2000-gebied niet meer voelbaar. Om die reden zijn significante negatieve effecten van trillingen op voorhand uit te sluiten.

5.9 Optische verstoring

Menselijke aanwezigheid kan versturend werken voor habitatsoorten en vogelsoorten. Optische verstoring leidt vooral tot vluchtgedrag van dieren. De soort reageert bijvoorbeeld op bewegingen van mensen of voertuigen, omdat daarin een potentiële vijand wordt gezien. De daadwerkelijke effecten zijn zeer soortspecifiek en hangen af van de schuwheid van de soort en de mate waarin gewinning optreedt aan de verstoringbron. De effecten kunnen afhankelijk zijn van de periode van de levenscyclus van de soort: In de broedtijd zijn soorten over het algemeen schuwer en dus gevoeliger voor optische verstoring (Synbiosys, 2018).

Toename in optische verstoring is hoofdzakelijk tijdens de aanlegfase mogelijk. Hierdoor zal meer betreding zijn en inzet van materieel dat normaal niet in het plangebied aanwezig is. De kortste afstand tussen het plangebied en het habitatrictlijngebied is ongeveer 100 meter. Hiertussen staan woonhuizen. Het plangebied is dus optisch afgeschermd van mogelijk leefgebied van habitatrictlijnsoorten. De omgeving is evenmin geschikt als broedgebied voor de aangewezen broedvogelsoorten. De graslanden in de omgeving van het plangebied zijn voor verschillende niet-broedvogels (ganzen en smient) wel geschikt als foerageergebied. In de huidige situatie vindt echter al verstoring plaats door menselijke activiteiten in het bebouwd gebied. Een verstorend effect door de werkzaamheden wordt daarom niet verwacht. Bovendien is voldoende alternatief foerageergebied aanwezig waar de vogels naar kunnen uitwijken. Een significante verstoring van niet-broedvogels is daarom uitgesloten. Er zijn geen andere activiteiten die mogelijk cumulatief tot een significante verstoring kunnen leiden. Significante verstoring op Vogelrichtlijnsoorten en Habitatrictlijnsoorten als gevolg van optische verstoring zijn uit te sluiten. Een nadere analyse naar optische verstoring is niet nodig.

5.10 Verstoring door mechanische effecten

Verstoring door mechanische effecten wordt veroorzaakt door betreding, golfslag, luchtwervelingen, etc. die optreden ten gevolge van menselijke activiteiten. De oorzaken en gevolgen zijn bij deze storende factor zeer divers. Deze kan leiden tot een verandering van het habitatype en/of verstoring of het doden van fauna-individuen. Het effect is zeer afhankelijk van de gevoeligheid van het habitatype (Synbiosys, 2018).

De voorgenomen ingrepen en herinrichting zijn fysiek begrensd tot het plangebied. Daardoor is geen sprake van mechanische verstoring van planten, dieren en hun habitats. Significante negatieve effecten als gevolg van verstoring door mechanische effecten in het Natura 2000-gebied zijn daarmee uit te sluiten.

5.11 Conclusie relevante effecten

Uit voorgaande analyse blijkt dat de mogelijke effecten zich beperken tot stikstofdepositie. Met behulp van een AERIUS calculatie en nadere analyse wordt dit apart onderzocht. Alle overige type effecten zijn niet relevant en blijven verder buiten beschouwing.

6 Soortenbescherming

In dit hoofdstuk volgt antwoord op de vraag of de voorgenomen ingrepen leiden tot negatieve effecten op beschermde flora en fauna van de Wnb.

6.1 Beschermingsregime en bepalingen

In het onderdeel soortenbescherming in de Wnb zijn bepalingen opgenomen over de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten. Het gaat onder meer om soorten die in Nederland, maar ook in Europa in hun voortbestaan worden bedreigd. De Wnb kent drie beschermingsregimes:

- Vogels: Het gaat hier om alle inheemse vogels in hun natuurlijk verspreidingsgebied. Ze zijn beschermd via de vogelrichtlijn
- Dieren en planten: Het gaat hier om inheemse dieren en planten, die zijn beschermd via de Habitatrichtlijn en/of de verdragen van Bern en Bonn;
- Nationale soorten: Het gaat hier om soorten die niet onder de reikwijdte van de Vogel- of Habitatrichtlijn vallen. Deze soorten zijn echter wel nationaal beschermd

Per beschermingsregime geldt een aantal verbodsbepalingen. Hieronder is een beschrijving opgenomen van de voorwaarden waaronder een bevoegd gezag ontheffing of vrijstelling kan verlenen. Tabel 7.1 is een samenvatting van de verbodsbepalingen. Ze voorzien in een bescherming van verblijfplaatsen, evenals de bescherming tegen verstorende invloeden. Gedeputeerde Staten van de provincie Utrecht kunnen een ontheffing verlenen van de verbodsbepalingen in de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10.

6.2 Vrijstellingen

In de Wnb is een aantal (meestal) algemene soorten amfibieën en zoogdieren beschermd onder de categorie “Nationale soorten”, zoals gewone pad, bruine kikker en konijn. De provincie Utrecht heeft de bevoegdheid om bij verordening deze soorten “vrij te stellen” van de ontheffingsplicht. Dit betekent dat geen ontheffing nodig is voor werken gericht op ruimtelijke inrichting en ontwikkeling en beheer en onderhoud. Vrijgestelde soorten zijn niet meegenomen in deze toetsing.

6.3 Zorgplicht

De zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb) houdt in dat handelingen die nadelige gevolgen kunnen hebben voor in het wild levende dieren en planten achterwege worden gelaten. Als zich mogelijk negatieve effecten voordoen, dan treft de initiatiefnemer noodzakelijke maatregelen om die gevolgen te voorkomen of zo veel mogelijk te beperken / ongedaan te maken.

Het betreft alle in het wild levende dieren en planten. De zorgplicht dient onder meer als vangnet voor de bescherming van soorten waarvoor op grond van de Wnb geen specifiek verbod geldt. De zorgplicht is daarnaast van toepassing op beschermde gebieden.

Tabel 7.1: Verbodsbepalingen soortenbescherming onder de Wnb.

	A	B	C	D	E
Verbodsbepaling	Vogels VR	Dieren HR/ Bonn/Bern	Planten HR/ Bonn/Bern	Dieren (‘Nationaal’)	Planten (‘Nationaal’)
Dieren of planten:					
Doden of vangen	3.1.1	3.5.1		3.10.1.a	
Storen/verstoren	3.1.4 (tenzij 3.1.5)	3.5.2			
Plukken, verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen			3.5.5		3.10.1.c
Onder zich hebben of vervoeren	3.2.6	3.6.2	3.6.2		
Plaatsen:					
Vernielen, beschadigen of wegnemen nesten	3.1.2				
Beschadigen of vernielen voortplantingsplaatsen		3.5.4		3.10.1.b (vaste vp)	
Beschadigen of vernielen rustplaatsen	3.1.2	3.5.4		3.10.1.b (vaste rp)	
Eieren:					
Vernielen (of –VR- beschadigen)	3.1.2	3.5.3			
Rapen	3.1.3	3.5.3			
Onder zich hebben	3.1.3				

Toelichting:

Codes verwijzen naar wetsartikelen Wet natuurbescherming.

Oranje

verbodsbepaling geldt alleen wanneer sprake is van opzet.

Rood

verbodsbepaling geldt in alle gevallen, ook wanneer geen sprake is van opzet.

6.4 Literatuuronderzoek

Er zijn geen waarnemingen van beschermde soorten in het plangebied bekend. Wel zijn er in de omgeving van het plangebied waarnemingen van beschermde soorten bekend. In tabel 7.2 staat weergegeven welke beschermde soorten er in of in de omgeving van het plangebied (kunnen) voorkomen.

Tabel 7.2: Soorten die (mogelijk) voorkomen in de omgeving van het plangebied.

Soortgroep	Aanwezige soorten in omgeving
Flora (artikel 3.5)	Groenknolorchis en grote leeuwenklauw
Grondgebonden zoogdieren (artikel 3.5 en 3.10)	Bever, boommarter, das, eekhoorn, noordse woelmuis, otter, steenmarter en waterspitsmuis
Vleermuizen (artikel 3.5)	Baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, watervleermuis
Algemene broedvogels (artikel 3.1)	Diverse algemene soorten
Vogels jaarrond beschermd (artikel 3.1)	Boomvalk, buizerd, gierzwaluw, havik, huismus, kerkuil, ooievaar, ransuil, slechtvalk, sperwer, steenuil en roek
Amfibieën (artikel 3.5)	Alpenwatersalamander, heikikker, kamsalamander, poelkikker en rugstreeppad
Reptielen (artikel 3.10)	Hazelworm en ringslang
Vissen (artikel 3.10)	Grote modderkruiper en kwabaal
Vlinders (artikel 3.10)	Grote vos
Libellen (artikel 3.5)	Gevlekte witsnuitlibel en groene glazenmaker
Kevers (artikel 3.5)	Gestreepte waterroofkever
Weekdieren (artikel 3.5)	Platte schijfhoren

6.5 Effecten

6.5.1 Flora

In het plangebied zijn geen beschermde planten waargenomen. Op basis van het biotoop worden deze ook niet in het plangebied verwacht. Het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit bebouwing en verhard schoolplein. De groene delen van het plangebied bestaan uit grotere bomen, perkplanten, een grasveld en een haag. Door gebrek aan zonnige, open plaatsen en de aanwezigheid van houtachtige vegetatie en concurrerende kruiden wordt het voorkomen van de grote leeuwenklauw uitgesloten. De aanwezigheid van groeiplaatsen van de groenknolorchis is uitgesloten door gebrek aan natte, voedsel- en stikstofarme bodemomstandigheden, bestaande uit laagveen of, weinig zand of leem. Negatieve effecten op beschermde soorten vaatplanten zijn uitgesloten.

6.5.2 Grondgebonden zoogdieren

In het plangebied zijn geen beschermde soorten grondgebonden zoogdieren waargenomen. Ook zijn er geen sporen van beschermde soorten grondgebonden zoogdieren aangetroffen. Het plangebied is ongeschikt als biotoop voor bever, das, otter, noordse woelmuis en waterspitsmuis.

In het plangebied is namelijk geen habitat aanwezig in de vorm van bos, moerasbos, ruigten, riet, of natuurlijke overgangszones tussen land en water. Ook zijn er in de bomen en gebouwen in het plangebied geen geschikte verblijfplaatsen aanwezig die door soorten als de eekhoorn, boommarter of steenmarter gebruikt kunnen worden als vaste rust- en voortplantingsplaats. Negatieve effecten op beschermde soorten grondgebonden zoogdieren zijn uitgesloten.

6.5.3 Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. Er zijn drie typen leefgebied van vleermuizen te onderscheiden: verblijfplaatsen, foerageergebied en vliegroutes. Verblijfplaatsen bevinden zich, afhankelijk van de soort, in woningen, andere bouwwerken of in bomen. Foerageergebieden zijn groen- of waterstructuren zoals struweel, bomenrijen en watergangen. Vliegroutes worden gevormd door lijnvormige elementen zoals bomenrijen, randen van bebouwing en watergangen.

Verblijfplaatsen

In de huidige situatie staat in het plangebied een schoolgebouw en een dorps huis met gymzaal. In beide gebouwen zijn geschikte invliegopeningen voor vleermuizen aangetroffen. Het gaat om open stootvoegen in bakstenen gevels en openingen langs de dakrand en in het pannendak. Vleermuizen kunnen de stootvoegen gebruiken als toegang naar een potentiële verblijfplaats in de spouw. Daarnaast hebben vleermuizen toegang tot potentiële verblijfplaatsen onder het dak via openingen langs de dakrand, houten betimmering en gaten in het pannendak. Op het terrein is ook één boom met een holte aangetroffen die door boombewonende vleermuizen, zoals ruige dwergvleermuis, gebruikt kan worden als verblijfplaats. In figuur 7.1 zijn foto's van geschikte invliegopeningen voor vleermuizen in het plangebied weergegeven. Tabel 7.3 geeft weer welke vleermuissoorten en typen verblijfplaatsen niet kunnen worden uitgesloten zonder nader onderzoek uit te voeren.

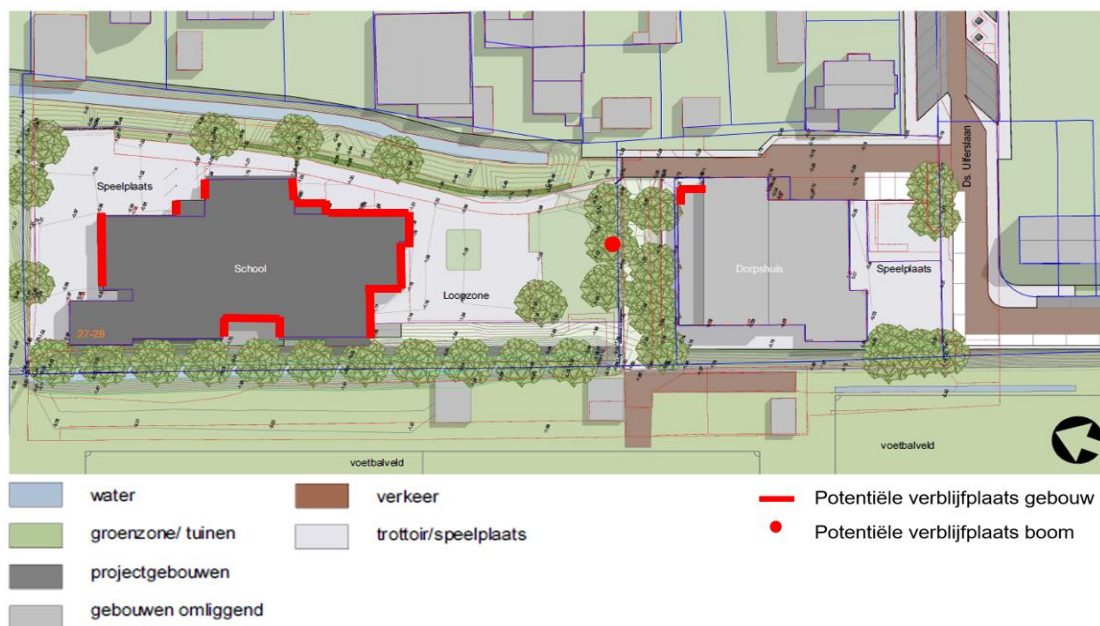
Tabel 7.3: soorten en type verblijfplaatsen die mogelijk voorkomen in het plangebied.

Soort	Type verblijfplaats
Baardvleermuis	kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats en paarverblijfplaats
Franjestaart	kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats en paarverblijfplaats
Gewone dwergvleermuis	kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats, paarverblijfplaats, winterverblijfplaats
Gewone grootoorvleermuis	kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats, paarverblijfplaats en winterverblijfplaats
Kleine dwergvleermuis	kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats, paarverblijfplaats en winterverblijfplaats
Laatvlieger	kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats, paarverblijfplaats en winterverblijfplaats
Meervleermuis	Kraamverblijfplaats en zomerverblijfplaats
Rosse vleermuis	kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats, paarverblijfplaats en winterverblijfplaats
Ruige dwergvleermuis	zomerverblijfplaats, paarverblijfplaats en winterverblijfplaats
Tweekleurige vleermuis	Zomerverblijfplaats en paarverblijfplaats
Watervleermuis	kraamverblijfplaats, zomerverblijfplaats en paarverblijfplaats

Figuur 7.1: Voorbeelden van geschikte invliegopeningen in de gebouwen en een te kappen boom in het plangebied.

In figuur 7.2 zijn de gevels met geschikte invliegopeningen, en dus ook potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen, op kaart in het rood weergegeven.

Figuur 7.2: Locaties met potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen in het plangebied.

De volgende negatieve effecten zijn niet uitgesloten: het opzettelijk doden of verstoren van vleermuizen (Wnb, hoofdstuk 3, artikel 3.5, lid 2 en 4). Er is nader onderzoek nodig naar de aan- of afwezigheid van kraam-, zomer-, paar- en winterverblijfplaatsen van diverse soorten vleermuizen. Het nader onderzoek naar vleermuizen dient volgens de volgende planning te verlopen:

- Drie veldbezoeken in de periode 15 mei – 15 juli, met minimaal 30 dagen tussen ieder bezoek en twee veldbezoeken in de periode 15 augustus – 1 oktober met minimaal 20 dagen tussen ieder bezoek (NGB, 2017)

Als er verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetroffen dan is het nodig om een ontheffing in het kader van de Wnb aan te vragen. In dat geval zijn GS van de provincie Utrecht bevoegd gezag voor het behandelen van de ontheffingsaanvraag. Een ontheffing wordt uitsluitend verleend als kan worden aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing is (alternatievenafweging) en dat wordt voldaan aan tenminste één van de volgende wettelijke belangen:

- In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats
- In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten

Daarnaast dient in een ontheffing te worden geborgd dat er tijdens en na de ingrepen alternatieve verblijfplaatsen aanwezig zijn.

Vliegroute

Ten noorden van het plangebied loopt een kleine watergang en ten zuiden en in het midden van het plangebied staan enkele bomen(rijen). Zowel de watergang als bomenrijen vormen lijnvormige landschapselementen die mogelijk door vleermuizen gebruikt worden ter oriëntatie bij het vliegen. De watergang blijft onveranderd en er worden enkele bomen gerooid. Het rooien van enkele bomen uit de bomenrijen leidt echter niet tot significante aantasting van een essentiële vliegroute voor vleermuizen. Er blijven in de nieuwe situatie voldoende alternatieve vliegroutes beschikbaar in de directe omgeving van het plangebied. Om verstoring op voorbijvliegende vleermuizen te voorkomen dient overdag gewerkt te worden. Door overdag te werken of de watergang en bomenrijen donker te houden, is verstoring op voorbijvliegende vleermuizen uitgesloten.

Foerageergebied

Het open terrein in het midden van het plangebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen, omdat het wordt omsloten door twee gebouwen en enkele bomen. Dit is echter gelet op het biotoop en het relatief kleine oppervlak, geen essentieel foerageergebied. De gebouwen worden (deels) gesloopt om plaats te maken voor nieuwbouw en er worden enkele bomen gerooid. De sloop, nieuwbouw en het rooien van enkele bomen leidt echter niet tot significante aantasting van een essentieel foerageergebied voor vleermuizen. Er blijven in de nieuwe situatie voldoende alternatieve en meer geschikte foerageergebieden beschikbaar in de directe omgeving van het plangebied. Effecten op foerageergebieden zijn daarom uitgesloten.

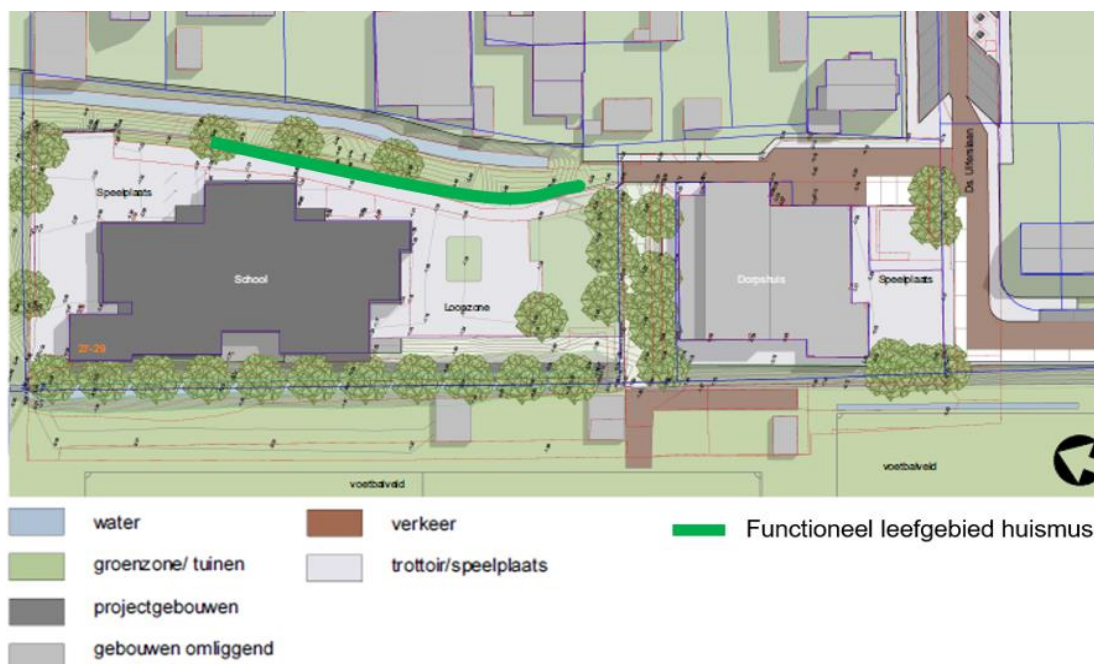
6.5.4 Broedvogels

Vogels met jaarrond beschermde nesten: huismus

De nesten van de huismus zijn het hele jaar door beschermd, evenals de functionele leefomgeving rondom het nest die nodig is om het nest als dusdanig te laten functioneren. Tijdens het veldbezoek zijn in de haag ten noorden van het schoolgebouw huismussen waargenomen. De haag vormt functioneel leefgebied voor de huismussen en wordt door huismussen gebruikt als beschutting en om te rusten. Figuur 7.3 geeft een impressie van de haag. Het plan is om de haag te behouden. Er is daarmee geen sprake van aantasting van functioneel leefgebied van de huismus. Tijdens het veldbezoek zijn geen huismussen op de gebouwen in het plangebied waargenomen. Ook zijn er geen nest indicatieve sporen waargenomen in de vorm uitwerpselen of nestmateriaal. Op basis van de aanwezigheid van geschikte invliegopeningen in het schoolgebouw is echter niet uit te sluiten dat huismussen het schoolgebouw gebruiken als nestlocatie.

Figuur 7.3: De haag in het plangebied die door huismussen gebruikt wordt als beschutting en om te rusten.

Figuur 7.4: Locatie van de haag in het plangebied (groen) die functioneel leefgebied vormt voor de huismus.

De volgende negatieve effecten zijn niet uitgesloten: het vernielen of beschadigen van nesten van huismussen (Wnb, hoofdstuk 3, artikel 3.1, lid 2). Er is nader onderzoek nodig naar de aan- of afwezigheid van nesten van huismus in het schoolgebouw. Het nader onderzoek naar huismussen dient volgens de volgende planning te verlopen:

- Twee veldbezoeken in de periode 1 april – 15 mei, met minimaal 10 dagen tussen ieder bezoek. Het nader onderzoek moet bij voorkeur plaatsvinden bij droog en rustig weer 1 a 2 uur na zonsopkomst en/of 1 a 2 uur voor zonsondergang (Bij12, 2017)

Als er nesten van de huismus worden aangetroffen dan is het nodig om een ontheffing in het kader van de Wnb aan te vragen. In dat geval zijn GS van de provincie Utrecht bevoegd gezag voor het behandelen van de ontheffingsaanvraag. Een ontheffing wordt uitsluitend verleend als kan worden aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing is (alternatievenafweging) en dat wordt voldaan aan onderstaand wettelijk belang:

- In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid

Daarnaast dient in een ontheffing te worden geborgd dat er ook tijdens en na de ingrepen alternatieve verblijfplaatsen aanwezig zijn.

Overige vogels met jaarrond beschermde nesten

Ten zuiden van het plangebied is een ooievaar waargenomen (zie figuur 7.5). Er is in het plangebied echter geen nestlocatie van de ooievaar aangetroffen. De inschatting is dat de ooievaar een nest heeft op een nestpaal op één van de erven ten oosten van de Laan van Niftarlake in Tienhoven. Negatieve effecten op de ooievaar zijn uitgesloten.

Figuur 7.5: Waarneming van een ooievaar ten zuiden van het plangebied.

Er zijn in het plangebied geen bomen met jaarrond beschermde nesten van roofvogels waargenomen. Ook bieden de gebouwen in het plangebied geen geschikte verblijfplaatsen en nestlocaties voor uilen. De gebouwen beschikken niet over openingen die voldoende groot zijn voor uilen om in te vliegen. De gebouwen in het plangebied zijn ongeschikt als nestlocatie voor gierzwaluw. De gebouwen, en dan met name het schoolgebouw, beschikken wel over openingen, maar er is voor gierzwaluwen onvoldoende vrije in- en uitvliegruimte om het gebouw te gebruiken als nestlocatie. Negatieve effecten op overige vogels met een jaarrond beschermd nest zijn uitgesloten.

Tijdens het broedseizoen beschermde vogels

De nesten van alle vogels zijn beschermd als ze als broedlocatie in gebruik zijn. In het plangebied is één boom met een nest aangetroffen. Het nest zit verstopt in heder die de stam bedekt (zie figuur 7.6). Mogelijk is dit een duivennest. In de overige bomen en struiken in het plangebied kunnen ook vogels gaan broeden. Vogels kunnen gedurende het hele jaar tot broeden komen. De kans op een broedgeval is het grootst in de periode half maart t/m half juli. Dit wordt algemeen beschouwd als zijnde het broedseizoen. De volgende negatieve effecten zijn niet uitgesloten: doden of verstoren van broedvogels (Wnb, hoofdstuk 3, artikel 3.1/3.5, lid 1, 2 en 4).

Het is zaak om voorafgaand aan het werk rekening te houden met broedvogels en dan met name de nestboom met heder (Zie figuur 7.6). Wanneer de werkzaamheden aanvangen in de periode tussen maart en juli, dient een broedvogelcontrole plaats te vinden om de aanwezigheid van een broedgeval aan te tonen, dan wel uit te sluiten. Indien een broedgeval aanwezig is, dient een verstoringsvrije zone te worden aangehouden, waarbinnen gedurende de periode van broeden niet gewerkt wordt. De breedte van deze zone dient door een ter zake kundige te worden bepaald.

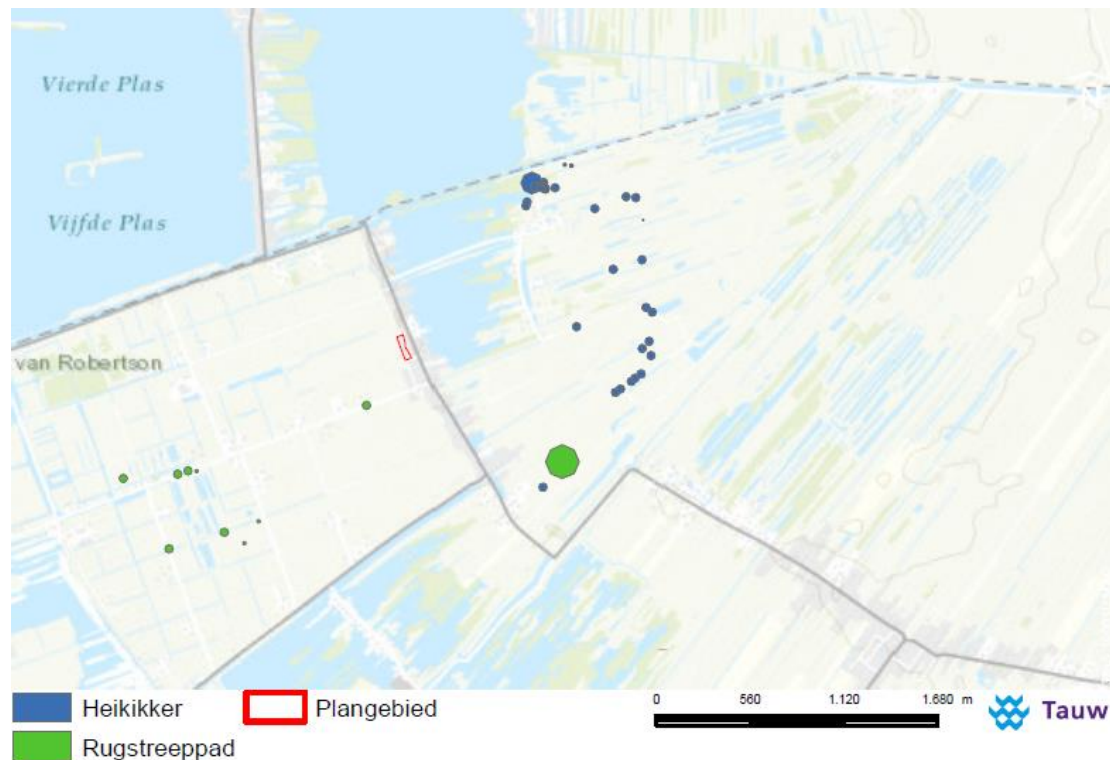

Figuur 7.6: Locatie van een nest van een algemene broedvogel in een boom met heder die gerooid wordt.

6.5.5 Amfibieën

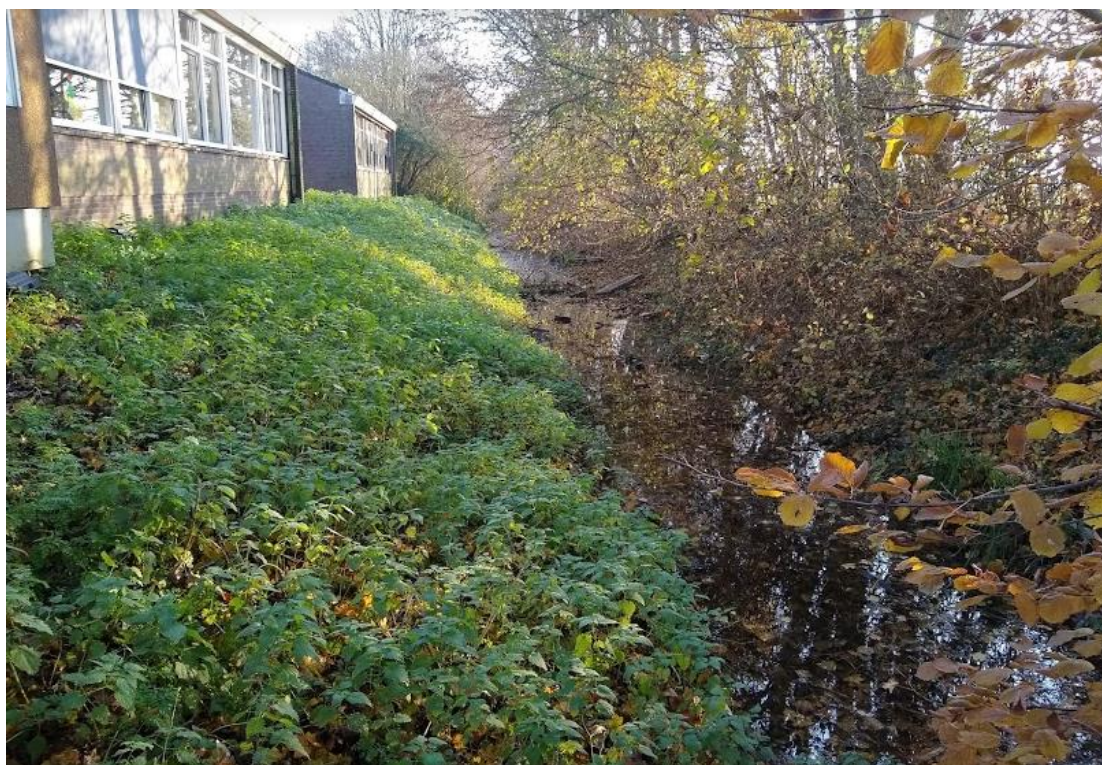
In de omgeving van het plangebied zijn binnen 2 kilometer diverse waarnemingen van heikikker en rugstreeppad bekend (zie figuur 7.7). In het plangebied is echter geen geschikt water aanwezig dat in gebruik kan worden genomen als voortplantingswater. Wel ligt er ten noordoosten van het plangebied een smalle watergang achter de haag (zie figuur 7.8). Er zijn geen plannen om te werken langs de oevers van deze watergang of plannen om de watergang te dempen. Ook ligt er een watergang op de westelijke grens van het plangebied tussen het schoolgebouw en de bomenrij (zie figuur 7.9). Er zijn geen plannen om deze watergang te dempen. Wel wordt er naar verwachting een damwand geplaatst langs een stuk watergang/greppel waar de nieuwbouwwoningen worden gerealiseerd. Deze watergang/greppel is ongeschikt als voortplantingswater voor heikikker en rugstreeppad. Negatieve effecten op voortplantingswater van rugstreeppad en heikkiker zijn daarmee uitgesloten.

Figuur 7.7: Overzicht van waarnemingen van heikikker (blauw) en rugstreeppad (groen) in de omgeving van het plangebied (rood).

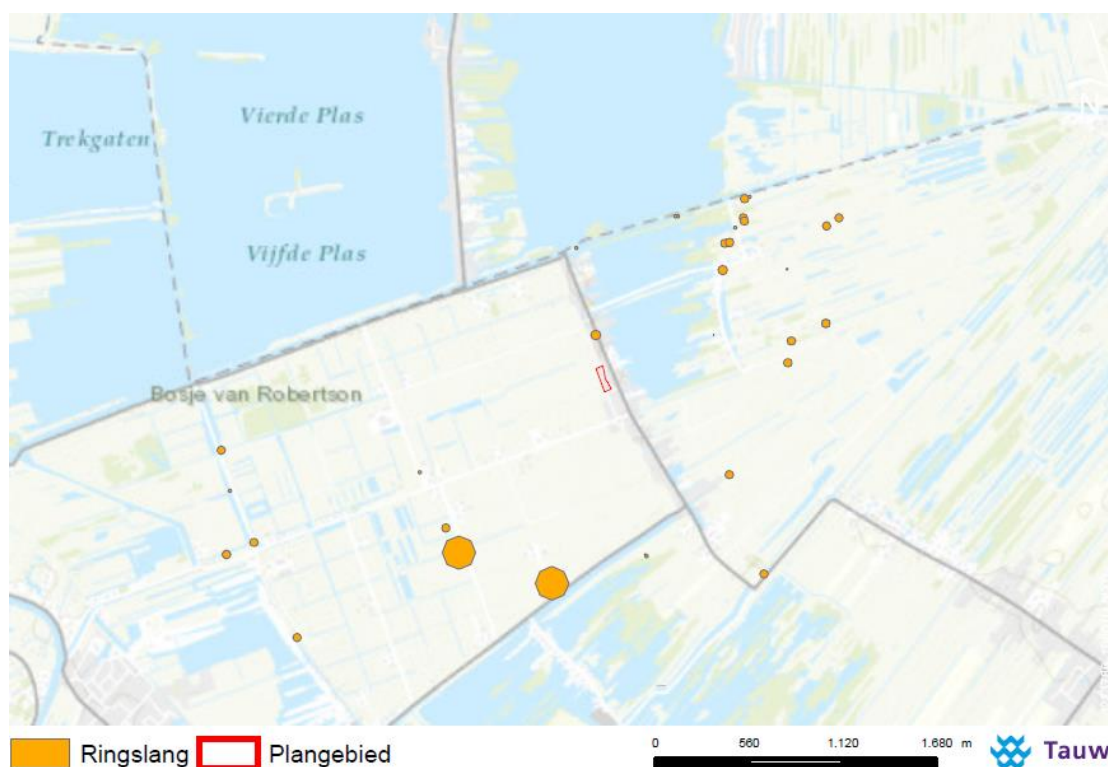
Figuur 7.8: Smalle watergang achter de haag ten noordoosten van, maar buiten het plangebied.

Figuur 7.9: Watergang/greppel ten westen van het schoolgebouw op de grens van het plangebied.

6.5.6 Reptielen

In de omgeving van het plangebied zijn binnen 2 kilometer diverse waarnemingen van ringslang bekend (zie figuur 7.10). Het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit verharding en gebouwen. Deze delen van het plangebied zijn ongeschikt als leefgebied voor de ringslang. Wel is het mogelijk dat een ringslang de omgeving van het plangebied incidenteel passeert via de watergang of het dijkje achter het plangebied. Binnen het plangebied zijn echter geen geschikte eiafzetplekken aanwezig in de vorm van bijvoorbeeld broeihopen. Negatieve effecten op vaste verblijfplaatsen en functioneel leefgebied van de ringslang zijn uit te sluiten.

Figuur 7.10: Overzicht van waarnemingen van ringslang (oranje) in de omgeving van het plangebied (rood).

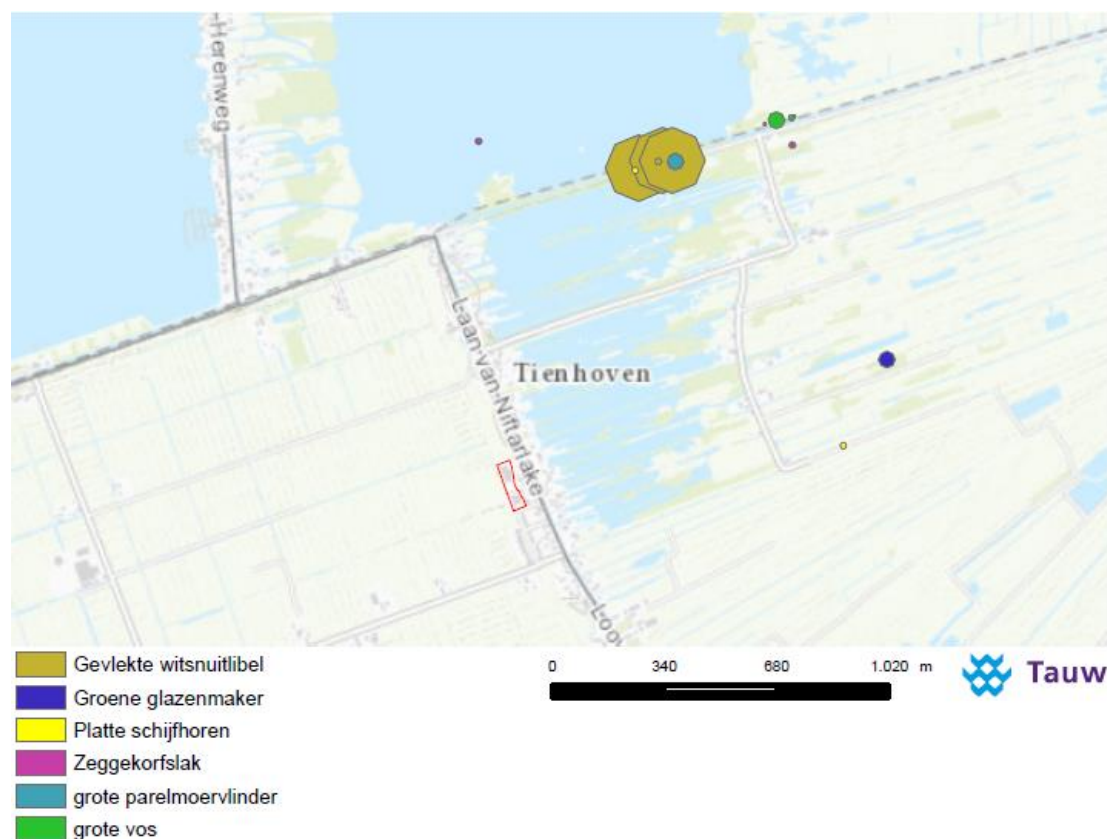
6.5.7 Vissen

Er zijn in het plangebied geen watergangen aanwezig die geschikt zijn als leefgebied voor beschermde soorten vissen, zoals de grote modderkruiper en de kwabaal. Negatieve effecten op beschermde soorten vissen zijn uitgesloten.

6.5.8 Vlinders, libellen, kevers en weekdieren

In de omgeving van het plangebied zijn diverse waarnemingen van beschermde soorten ongewervelden bekend (zie figuur 7.11). Het plangebied is echter ongeschikt als leefgebied voor beschermde soorten ongewervelden. De watergang/greppel die de grens vormt van het plangebied en ligt tussen het schoolgebouw en de voetbalvelden is ongeschikt als leefgebied voor platte schijfhoornen door gebrek aan helder water en waterplanten. De watergang valt naar verwachting ook droog en staat niet in open verbinding met andere watergangen in de achterliggende polder.

Ten tweede beschikt het plangebied niet over soortspecifieke waardplanten die essentieel zijn voor de ei-afzet van beschermde soorten dagvlinders en libellen. Tenslotte ontbreekt het in het plangebied aan natuurlijk biotoop en geschikte waardplanten voor de zeggekorfslak, zoals moearaszegge, riet of liesgras. Negatieve effecten op beschermde soorten ongewervelden zijn daarmee uitgesloten.

Figuur 7.11: Overzicht van waarnemingen van beschermde ongewervelden in de omgeving van het plangebied (rood).

7 Conclusies en aanbevelingen

In opdracht van de gemeente Stichtse Vecht heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van de Wet Natuurbescherming (hierna: Wnb) in verband met de geplande herinrichting van het terrein aan de Ds. Ulferslaan 25-29 in Tienhoven. De voorgenomen ingrepen kunnen alleen doorgaan als deze niet in strijd zijn met de bepalingen als opgenomen in de Wnb, of als de benodigde vergunningen en/of ontheffingen worden verleend.

Toetsing aan het NNN is niet aan de orde. Er is namelijk geen sprake van aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN als gevolg van fysiek ruimtebeslag. Onder de Wnb zijn sommige houtopstanden en solitaire bomen ook beschermd. Dat geldt niet voor de bomen in het plangebied. Een toetsing aan het onderdeel houtopstanden als bedoelt onder de Wnb is dan ook niet noodzakelijk.

In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met de Wnb?

Voor de geplande herinrichting dient rekening te worden gehouden met de onderdelen gebieden- en soortenbescherming van de Wnb.

Gebiedenbescherming (Natura 2000)

Mogelijke effecten zijn beperkt tot stikstofdepositie. Overige effecten treden niet op. Er is evenmin sprake van een cumulatief negatief effect.

Soortbescherming

Ten aanzien van beschermde soorten dient rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen en nestlocaties van huismussen. Nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen en nestlocaties van huismussen is nodig.

Daarnaast bieden de bomen en overige houtachtige beplanting in het plangebied nestgelegenheid voor vogelsoorten waarvan het nest alleen gedurende het broedseizoen beschermd is.

Zijn maatregelen en of een ontheffing nodig?

Nader onderzoek is nodig naar de functie van het plangebied voor vleermuizen en huismussen. Als nader onderzoek uitwijst dat de voorgenomen ingrepen leiden tot negatieve effecten op vleermuizen en/of huismussen dient een ontheffing in het kader van de Wnb te worden aangevraagd. Als bijlage bij de ontheffing dient in dat geval een activiteitenplan met maatregelen te worden opgenomen om effecten op vleermuizen en huismussen zo goed als mogelijk te voorkomen. Als er geen nestlocaties van huismussen of verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetroffen is het niet nodig om een ontheffingsaanvraag in te dienen.

Als er in het broedseizoen gewerkt wordt, is een (periodieke) controle op nesten van broedvogels voorafgaand aan de werkzaamheden noodzakelijk om overtreding van de wet te voorkomen. Indien een broedgeval aanwezig is, dient een verstoringvrije zone te worden aangehouden, waarbinnen gedurende de periode van broeden niet wordt gewerkt. De breedte van deze zone dient door een

ter zake kundige te worden bepaald. Hierdoor wordt een overtreding van de wet voorkomen en is geen ontheffing nodig.

Om tijdelijke verstoring op vleermuizen te voorkomen dient overdag gewerkt te worden. Indien dit niet mogelijk is dient gewerkt te worden met gerichte verlichting, waarbij de bomenrijen en watergangen onverlicht blijven.

Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

Effecten op Natura 2000-gebieden met betrekking tot stikstofdepositie zijn nog niet uit te sluiten. Deze dienen nader te worden beschouwd, waarna mogelijk een Wnb-vergunning moet worden aangevraagd. Om die reden kan het plan op grond van artikel 2.7, eerste lid, Wnb nog niet worden vastgesteld. Ook is nader onderzoek nodig naar de functie van het plangebied voor vleermuizen en huismussen. Mogelijk dient een Wnb-ontheffing voor vleermuizen en/of huismussen te worden aangevraagd.

Kansen voor biodiversiteit?

In de omgeving van het plangebied komt de huismus voor. Ooit was de huismus de meest algemene broedvogel van Nederland. De soort is de laatste decennia om onbekende reden in aantal vrij hard achteruitgegaan. Vermoedelijk is één van de oorzaken de afname van broedgelegenheid, onder andere door sloop, renovatie en isolatie van oude gebouwen, en dit in combinatie met een afgenomen voedselaanbod. De haag en omgeving rondom het plangebied is leefgebied voor de huismus. Door het plaatsen van nestkasten in het schoolgebouw, bij voorkeur inbouw, kunt u nestgelegenheid voor de huismus creëren. Daarmee draagt u bij aan de landelijke staat van instandhouding van de soort. Ook kunt u het terrein huismusvriendelijk maken door een deel van het verhard oppervlak te vervangen door inheems groen of gevelbeplanting in de vorm van altijdgroene struiken, zoals vuurdoorn.

8 Literatuur

Bij12, 2017. Kennisdocumenten beschermde soorten.

Gemeente Stichtse Vecht, 2014. Algemene Plaatselijke Verordening.

Ministerie van Economische Zaken, 2013. Aanwijzingsbesluit Oostelijke Vechtplassen Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen.

Ministerie van Economische Zaken, 2015. Wijzigingsbesluit Natura 2000-gebied Oostelijke Vechtplassen.

Nationale Databank Flora en Fauna, 02-12-2019.

Oostelijke Vechtplassen gebiedsanalyse, 26-02-2017.

Synbiosys, 2019. Effectenindicator gebieden en soorten Oostelijke Vechtplassen 02-12-2019.

van Dijk A.J. & Boele A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Vleermuisprotocol 2017.

Website:

www.floron.nl

www.libellennet.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vleermuis.net

www.vlindernet.nl

www.zoogdiervereniging.nl

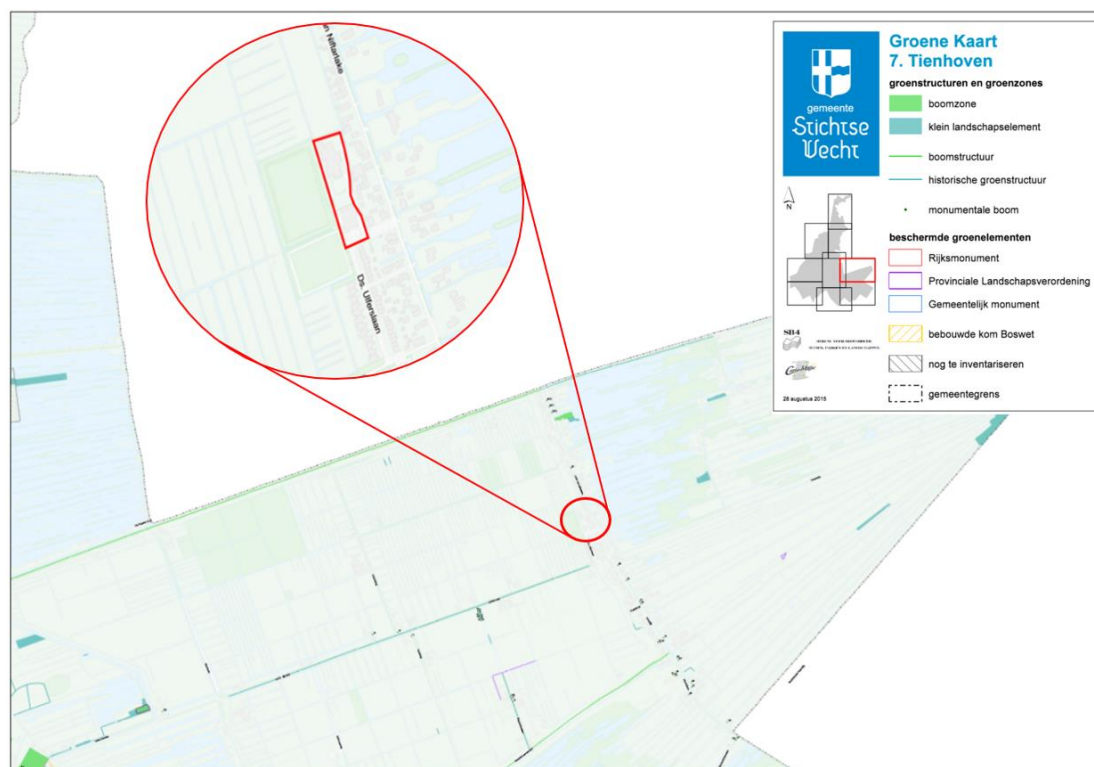

Bijlage 1

Groene kaart - begrenzing bebouwde kom Wnb onderdeel houtopstanden

Bijlage 2 Groene kaart - Tienhoven

Bijlage 3

Gevoeligheid aangewezen soorten N2000-gebied Oostelijke Vechtplassen

Storingsfactor	Bewuize verandering soortensamenstelling																		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Kranswierwateren																			
Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden																			
Vochtige heiden																			
Blauwgraslanden																			
Ruigten en zomen																			
Overgangs- en trilvenen																			
*Galigaanmoerassen																			
*Hoogveenbossen																			
*Noordse woelmuis																			
Bittervoorn																			
Gestreepte waterroofkever																			
Gevlekte witsnuitlibel																			
Groenknolorchis																			
Grote modderkruiper																			
Kleine modderkruiper																			
Meervleermuis																			
Platte schijfhoren																			
Rivierdonderpad																			
Zeggekorfslak																			
Aalscholver (niet-broedvogel)																			
Gauwe Gans (niet-broedvogel)																			
Grote karekiet (broedvogel)																			
Ijvogel (broedvogel)																			
Kolgans (niet-broedvogel)																			
Krakeend (niet-broedvogel)																			
Nonnetje (niet-broedvogel)																			
Porseleinhoen (broedvogel)																			
Purperreiger (broedvogel)																			
Rietzanger (broedvogel)																			
Roerdomp (broedvogel)																			
Slobeend (niet-broedvogel)																			
Smient (niet-broedvogel)																			
Snor (broedvogel)																			
Tafeleend (niet-broedvogel)																			
Woudaapje (broedvogel)																			
Zwarte Stern (broedvogel)																			

zeer gevoelig

gevoelig

niet gevoelig

n.v.t.

onbekend